

24.5.2018

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Viite: HE 35/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

KEHA-keskuksen lausunto

Lakiesityksen arviointi on haasteellista, koska sitä täydentävät substanssilait, tiedonhallintalaki ja laki kasvupalveluvirastosta ovat valmistelussa.

Uudistuksella on merkittäviä vaikutuksia henkilöstöön, koska nykyiset ELY-keskukset, TE-toimistot sekä KEHA-keskus lakkautetaan ja pääosa niiden nykyisistä elinkeinopolitiikan ja työllisyyden hoidon tehtävistä siirtyy maakuntien järjestämisvastuulle. Vaikutus voi kuitenkin olla erilainen eri maakunnissa uudistuksen toimeenpanon alkuvaiheessa riippuen markkinoilta hankittavan ja maakuntien oman palvelutuotannon osuuksista. ELY-keskuksissa on paljon keskitettyjä toimintoja ja tulee arvioida, mitkä tehtävistä tulisi jatkossakin järjestää maakuntaa laajemmalla alueella tai keskitettynä tiettyyn maakuntaan. Näin ei menetettäisi nykyisestä keskittämisestä saavutettuja hyötyjä.

Maakunta vastaa siitä, että alueella on tarjolla riittävästi maakunnallisia kasvupalveluja ja että palvelut vastaavat parhaalla mahdollisella tavalla alueen tarpeisiin. Lainsäädännössä säädetään maakunnallisten palvelujen minimitaso. Harkinnanvaraisista kasvupalveluista maakunta päättää itse ja niiden saatavuus tulee vaihtelevaan maakunnittain. Markkinoilta hankittavien palvelujen määrä tulee myös vaihtelevaan maakunnittain, koska markkina-tilanne on hyvin erilainen eri maakunnissa. Riskinä on se, että asiakkaille tarjolla olevat palveluvalikoimat ovat erilaisia eri maakunnissa ja tämä vaikuttaa valinnanvapauden toteutumiseen. Maakunnan tulee huolehtia erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä tukevista palveluista. Joillakin alueilla (esim. Kainuu) maahanmuuttajien määrä voi olla niin pieni, että haasteena on heidän palvelutarvetta vastaavan kielikoulutuksen järjestäminen.

Digitaaliset palvelut ovat merkittävässä asemassa kasvupalvelupalveluprosessien käynnistämässä ja toteuttamisessa. Lakiesityksessä esitetyt säästöt perustuvat mm. digitalisoitujen palvelujen kattavaan saatavuuteen ja saavutettavuuteen. Digitaalisten kasvupalvelujen saatavuutta heikentää eri puolilla maata olevat erot verkkoyhteyksissä. Uudistuksen yhteydessä tulee huolehtia nopeiden laajakaistayhteyksien rakentamisesta koko maahan. Digitaalisten palveluiden onnistunut käyttöönotto voi myös lievittää uudistuksen mahdollisia tiettyihin väestöryhmiin joillain alueilla kohdistuvia haittavaikutuksia. Julkisten sähköisten palveluiden lisääntymisen lisäksi on huolehdittava myös muista henkilökohtaisen asioinnin mahdollisuuksista, mm. käyntiasioinnin mahdollisuudesta asioinpiteissä.

Sivuilla 113 - 115 kuvataan työnhakijan palveluprosessin muutoksia. Esityksen sisältöä ei ole yhteen sovitettu tulevan julkisista rekrytointi- ja osaamisen kehittämispalveluista annetun lain sisällön kanssa. Ainakin TEMin sivuilta löytyvään maaliskuu 2018 versioon verrattuna löytyy sisältöeroja. Onko tässä esityksessä eduskunnalle laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi tarkoituksenmukaista kuvata näin tarkalla tasolla työnhakijan palveluprosessia?

Esityksessä todetaan, että mm. maksatuksen ja kasvupalveluita tukevien tietojärjestelmien tehtävien järjestämisestä säädetään myöhemmin annettavassa hallituksen esityksessä. Laissa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta kuvatut tehtävät ja tiedonsaantioikeudet antavat oikeuden hyödyntää kansallisen tulorekisterin (KATRE) tietoja. Samat tiedonsaantioikeudet pitää olla kuvattuina myös laissa, jossa määritellään järjestämisestä. Vaikkakin mm. maksatustehtävistä annetaan oma lakinsa (laki kasvupalveluvirastosta), siihen viitataan kasvupalvelulaissa ja siksi ko. laissa pitää olla kuvattuna tiedonsaanti. Kansallisen tulotietorekisterin tietojen hyödyntämisen täysimääräisesti keventää myös palkkatuen ja starttirahan prosesseja.

Kasvupalvelujen laadun ja vaikuttavuuden seurannan sekä arvioinnin näkökulmasta olisi saatava myös hyödyntää kansallisen tulorekisterin tietoja. Tämä tarve liittyy ainakin 34 - 36 §:iin joissa säädetään suunnittelusta, kehittämisestä, seurannasta ja omavalvonnasta sekä lukuun 5, yhteiset tietojärjestelmät. Tulorekisterin tietojen hyödyntäminen mahdollistaisi myös tulosperusteisissa hankinnoissa palkkioiden maksamisen todellisen vaikutuksen mukaisesti ja digitalisaatiota hyödyntäen (perustelutekstit luku 4.1). Vaikka maakunnat siis saisivatkin itse määritellä palkkioperusteet, on tulorekisterin käyttö oltava mahdollista.

Allianssisopimuksia (4.2.2 ja 21 §) koskien pitää mainita, että sopimuksissa pitää edellyttää myös kunnilta vastaavaa talousraportointia kuin maakunnilta. Eli vaikka JHS-suositukset eivät mahdollisesti edellytä kunnilta ja maakunnilta vastaavaa raportointitarkkuutta, on allianssisopimuksissa oltava samat luokitukset kaikilla.

Vesa Jouppila
Kehittämisjohtaja